

บทที่ 5

การอภิปรายผล สรุปผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยผสมผสานระหว่างวิธีวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลการสอบความรู้ผู้ขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาลและการผดุงครรภ์ เปรียบเทียบความคิดเห็นระหว่างปัจจัยเชิงอุดมคติและสิ่งที่เกิดขึ้นจริง และเชื่อมโยงความคิดเห็นของบัณฑิตและคณาจารย์เกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการสอบความรู้ผู้ขอขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพการพยาบาล และการผดุงครรภ์ ประชากรที่ใช้ในการศึกษา แบ่งเป็น 2 กลุ่ม คือ บัณฑิตผู้สำเร็จหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตจากคณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค มหาวิทยาลัยพายัพ ปี พ.ศ. 2548 และเข้าสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตเป็นผู้ประกอบวิชาชีพจากสภาการพยาบาล ครั้งที่ 1/2548 และกลุ่มคณาจารย์ผู้ทำการสอน และนิเทศการฝึกปฏิบัติการพยาบาลใน 8 รายวิชาที่ใช้สอบ

เครื่องมือในการวิจัย ประกอบด้วยแบบวัดรูปแบบการเรียนของแอนโทนิกรากาและเซอร์ริสไรซ์แมน ปรับโดยลักษณะนี้ มีเนนันท์ และ รุจิเรศ ธนุรักษ์ (2528) นำไปทดสอบความเชื่อมั่นโดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟาของครอนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่น 0.83 และแบบสนทนากลุ่ม ตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาโดยให้ผู้เชี่ยวชาญทางการบริหารและการศึกษาพยาบาล จำนวน 3 ท่าน จากคณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค มหาวิทยาลัยพายัพ คณะผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมและติดตามข้อมูลด้วยตนเอง โดยในกลุ่มบัณฑิตรวบรวมข้อมูลได้ จำนวน 66 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 82.50 และได้ดำเนินการสนทนากลุ่มในบัณฑิต 3 กลุ่ม จำนวน 20 คน กลุ่มคณาจารย์ รวบรวมข้อมูลได้ จำนวน 20 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 66.67 วิเคราะห์ข้อมูลเชิงปริมาณโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูป SPSS for Windows Version 11.0 โดยการแจกแจงความถี่ หาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบ t-test หากความสัมพันธ์ระหว่างผลการสอบและปัจจัยที่คาดว่าจะเกี่ยวข้อง โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพโดยใช้การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

สรุปผลการวิจัย

1. บัณฑิตผู้สำเร็จหลักสูตร

1.1 ข้อมูลทั่วไปของประชากร

บัณฑิตส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาทางภาคเหนือ ร้อยละ 95.44 บิดามารดาจบชั้นประถมศึกษา ร้อยละ 47.00 และ 65.20 ครอบครัวส่วนใหญ่คาดหวังให้บัณฑิตสามารถมีงานทำ และมีรายได้เลี้ยงตนเอง ร้อยละ 89.40 บัณฑิตส่วนมากจบการศึกษาภายใน 4 ปี ร้อยละ 90.90 โดยมีผลการเรียนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตร = 2.90 ($\sigma = 0.36$) คะแนนเฉลี่ยเฉพาะวิชาชีพ = 2.79 ($\sigma = 0.39$)

1.2 ปัจจัยเกี่ยวข้องกับผลการสอบ

1.2.1 ผลการสอบความรู้เพื่อขึ้นทะเบียนรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพใน 8 รายวิชาทางการพยาบาล พบว่าวิชาการพยาบาลอนามัยชุมชนและการรักษาพยาบาลขั้นต้น มีผู้สอบผ่านสูงสุดร้อยละ 97.00 วิชาการผดุงครรภ์ มีผู้สอบผ่านต่ำสุด ร้อยละ 62.10 ระยะเวลาที่บัณฑิตใช้ในการเตรียมสอบประมาณ 1 – 3 เดือน ร้อยละ 68.20 โดยบัณฑิตส่วนใหญ่ใช้วิธีการอ่านหนังสือด้วยตนเอง ร้อยละ 93.90

1.2.2 ปัจจัยที่ส่งเสริมให้สอบผ่านในความคิดเห็นของบัณฑิต ปัจจัยที่ศึกษาเชิงอุดมคติมีระดับคะแนนสูงกว่าสิ่งที่เป็นจริง ยกเว้นปัจจัยเชิงลบด้านกิจกรรมคณะฯขณะเตรียมตัวสอบที่มีมากทำให้บัณฑิตมีเวลาทบทวนเนื้อหาวิชาลดลง มีคะแนนในสิ่งที่เป็นจริงสูงกว่าเชิงอุดมคติ (อุดมคติ $\mu = 2.56$, $\sigma = 0.93$ สิ่งที่เป็นจริง $\mu = 3.57$, $\sigma = 0.94$) และการจัดเวลาเรียนภาคทฤษฎีสั้นเกินไป เนื้อหาแน่นเวลาน้อย (อุดมคติ $\mu = 2.93$, $\sigma = 1.25$, สิ่งที่เป็นจริง $\mu = 4.36$, $\sigma = 0.71$) และเมื่อนำมาเปรียบเทียบ พบว่า ปัจจัยเชิงอุดมคติมีความแตกต่างจากสิ่งที่เกิดขึ้นจริง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$)

1.2.3 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการสอบผ่าน ประกอบด้วยปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ระบบการจัดการเรียนการสอนและสิ่งแวดล้อม โดยจำแนกในแต่ละรายวิชาได้ดังนี้

1.2.3.1 การผดุงครรภ์ ปัจจัยที่สัมพันธ์เชิงบวกกับผลการสอบคือ คะแนนเฉลี่ยเฉพาะวิชาชีพ คะแนนเฉลี่ยตลอดหลักสูตร ($r = .453$ และ $.421$, $P < .01$) รูปแบบการเรียนแบบแข่งขัน และแบบร่วมมือ ($r = .227$ และ $.209$, $P < .05$)

1.2.3.2 การพยาบาลมารดาและทารก ปัจจัยที่สัมพันธ์เชิงบวกกับผลการสอบคือ ปัจจัยด้านหลักสูตร คะแนนเฉลี่ยตลอดหลักสูตร ($r = .326$ และ $.306$, $P < .01$) คะแนนเฉลี่ยเฉพาะวิชาชีพ ประสิทธิภาพการสอนของคณาจารย์ และคุณลักษณะส่วนบุคคลของบัณฑิต ($r = .280$, $.242$ และ $.230$, $P < .05$) และมีปัจจัยเดียวที่มีความสัมพันธ์เชิงลบกับผลการสอบ คือการฝึกทำข้อสอบ ($r = -.252$, $P < .05$)

1.2.3.3 การพยาบาลเด็กและวัยรุ่น ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์เชิงบวก คือคะแนนเฉลี่ยตลอดหลักสูตร คะแนนเฉลี่ยเฉพาะวิชาชีพ การจัดการเรียนทฤษฎี ($r = .403$, $.393$ และ $.392$, $P < .01$) การจัดการหลักสูตร ($r = .230$, $P < .05$)

1.2.3.4 การพยาบาลผู้ใหญ่ ปัจจัยที่สัมพันธ์ทางบวกคือ การเตรียมความพร้อมโดยสถาบัน คะแนนเฉลี่ยเฉพาะวิชาชีพ การเรียนแบบร่วมมือ ($r = .336$, $.279$ และ $.233$, $P < .01$) คะแนนเฉลี่ยตลอดหลักสูตร ($r = .208$, $P < .05$)

1.2.3.5 การพยาบาลผู้สูงอายุ ปัจจัยที่สัมพันธ์เชิงบวกคือหลักสูตร การจัดการเรียนทฤษฎี และลักษณะส่วนบุคคลของบัณฑิต ($r = .314$, $.294$ และ $.293$, $P < .01$) ปัจจัยที่สัมพันธ์เชิงลบ คือรูปแบบการเรียนแบบแข่งขันและฟังพา ($r = -.238$ และ $-.204$, $P < .05$)

1.2.3.6 การพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชศาสตร์ ปัจจัยที่สัมพันธ์เชิงบวกคือ คะแนนเฉลี่ยเฉพาะวิชาชีพ คะแนนเฉลี่ยตลอดหลักสูตร ($r = .406$ และ $.378$, $P < .01$) รูปแบบการเรียนแบบร่วมมือ การตั้งใจฝึกปฏิบัติการพยาบาลและการตั้งใจเรียนทฤษฎี ($r = .263$, $.254$ และ $.222$, $P < .05$) ปัจจัยที่สัมพันธ์เชิงลบเพียงปัจจัยเดียวคือ รูปแบบการเรียนแบบหลีกเลี่ยง ($r = -.365$, $P < .01$)

1.2.3.7 การพยาบาลอนามัยชุมชนและการรักษาพยาบาลขั้นต้น ไม่พบความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

1.2.3.8 กฎหมายวิชาชีพ พบเพียงปัจจัยด้านการแสวงหาเอกสารในการเตรียมพร้อมก่อนสอบที่มีความสัมพันธ์เชิงบวกกับผลการสอบ ($r = .381$, $P < .01$)

2. ณาจารย์ (ผู้สอน และนิเทศใน 8 รายวิชา)

2.1 ข้อมูลทั่วไปของประชากร

ณาจารย์ ส่วนใหญ่ร้อยละ 60.00 มีอายุระหว่าง 31 – 40 ปี ร้อยละ 85.00 จบการศึกษาระดับปริญญาโทและมีประสบการณ์ในการสอนในคณะฯ อยู่ในช่วง 1 – 5 ปี ร้อยละ 45.00 ภายหลังจบการศึกษา ณาจารย์ร้อยละ 55.00 ไม่ได้รับการฝึกอบรมเพิ่มเติม

2.2 ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อผลการสอบความรู้

2.2.1 ณาจารย์มีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยอุดมคติที่ควรมี และปัจจัยที่มีอยู่จริงขณะสอน ที่ส่งผลกระทบต่อคุณภาพบัณฑิตและการสอบความรู้ พบว่าโดยส่วนใหญ่ณาจารย์ให้คะแนนปัจจัยเชิงอุดมคติสูงกว่าสิ่งที่เกิดขึ้นจริง ยกเว้นด้านการจัดหลักสูตร ในประเด็นการจัดเวลาเรียนภาคทฤษฎีสั้นเกินไป เนื้อหาแน่นเวลาน้อย ที่มีระดับคะแนนเฉลี่ยต่ำสุด (อุดมคติ $\mu = 1.20$, $\sigma = 0.41$, สิ่งที่เป็นจริง $\mu = 4.80$, $\sigma = 0.41$) และเมื่อนำมาเปรียบเทียบ พบว่า ปัจจัยเชิงอุดมคติมีความแตกต่างจากสิ่งที่เกิดขึ้นจริง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.01$) ในทุกประเด็น ยกเว้นด้านลักษณะส่วนบุคคลของนักศึกษาในหัวข้อกลุ่มเพื่อนและกิจกรรมทางสังคมไม่มีความแตกต่างกัน

2.2.2 ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อผลการสอบความรู้ 3 อันดับแรก ประกอบด้วย

2.2.2.1 ลักษณะส่วนบุคคลของผู้เรียน (ร้อยละ 55.00)

2.2.2.2 การจัดหลักสูตร (ร้อยละ 35.00)

2.2.2.3 การจัดการเรียนภาคทฤษฎี (ร้อยละ 30.00)

3. การเชื่อมโยงความคิดเห็นของผู้เกี่ยวข้องต่อปัญหา

การเชื่อมโยงความคิดเห็นของผู้ที่เกี่ยวข้องกับปัญหา ประกอบด้วย บัณฑิต และณาจารย์ผู้สอน และนิเทศการฝึกปฏิบัติในกระบวนการจัดการเรียนการสอน มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ปัจจัยที่มีอิทธิพลสูงสุดคือ 3 อันดับแรก คือ ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้เรียน ปัจจัยในกระบวนการจัดการเรียนการสอน และปัจจัยด้านสิ่งแวดล้อม

อภิปรายผลการศึกษา

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยต่าง ๆ กับผลการสอบเพื่อขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพพยาบาล ใน 8 รายวิชา จำแนกเป็นกลุ่มปัจจัยดังนี้

1. ปัจจัยในระบบการเรียนการสอน

ปัจจัยด้านคะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรและคะแนนเฉลี่ยเฉพาะวิชาชีพพยาบาล มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับผลการสอบในเกือบทุกรายวิชา สอดคล้องกับการศึกษาของประยดา แสงอาสาทวีริยะ(2544) สิริรัตน์ สุทธิกร และยุวดี วัฒนานนท์ (2545) Gallagher et. al (2001) และ Yin & Burger (2003) จะเห็นได้ว่าปัจจัยทั้งสองประการนอกจากจะเป็นดัชนีบ่งชี้ถึงสมรรถนะของบัณฑิตพยาบาลจากระบบการศึกษาโดยตรงแล้ว ยังเป็นดัชนีสำคัญที่สามารถทำนายความสำเร็จในการสอบ เพื่อขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพพยาบาลของบัณฑิตได้เป็นอย่างดี (Byrd, Garza & Niesniadome, 1999 และ Haupel, 1994) ผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษาวิชาชีพการพยาบาลทั้ง 2 ประเด็น เกิดขึ้นจากการเรียนทฤษฎี และฝึกฝนทักษะการปฏิบัติการพยาบาลอย่างต่อเนื่องของนักศึกษา นักศึกษาได้รับประสบการณ์ตรงในการดูแลให้การพยาบาลผู้ป่วย ผู้รับบริการทุกระดับในแต่ละช่วงวัย ผ่านการแนะนำดูแลนิเทศ ทั้งจากคณาจารย์ในสถาบันและพยาบาลครูที่เลี้ยงในโรงพยาบาล แหล่งฝึกปฏิบัติงานทั้งในภาครัฐและเอกชน แต่จากการติดตามศึกษาสมรรถนะของบัณฑิตจากคณะพยาบาลศาสตร์แมคคอร์มิค พบว่า บัณฑิตพยาบาลเรียนจบหลักสูตรด้วยคะแนนเฉลี่ยสะสมและคะแนนเฉลี่ยเฉพาะวิชาชีพในระดับปานกลาง (ประยดา แสงอาสาทวีริยะ, 2544) บัณฑิตมีเจตคติต่อวิชาชีพในระดับดี แต่มีความเชื่อมั่นด้านวิชาการ ความสามารถในการแก้ปัญหาในการปฏิบัติงานและความชำนาญในทักษะวิชาชีพในระดับปานกลาง(ประยดา แสงอาสาทวีริยะ, 2545 : 20) ผลลัพธ์จากระบบการจัดการศึกษาของสถาบัน นอกจากจะพัฒนาความสามารถทางวิชาการและการปฏิบัติงานบริการพยาบาลของบัณฑิตในระดับปานกลางแล้ว คุณสมบัติมุ่งหวังอีกประการหนึ่งซึ่งเป็นสิ่งจำเป็นอย่างยิ่งสำหรับบุคลากรทางด้านสุขภาพในปัจจุบันคือ การรู้เท่าทัน สามารถวิเคราะห์แก้ปัญหาได้ (อำพลจินดาวิวัฒนะ อ่างโน อังคนาพร สอนง่าย, 2546 : 27) ยังเกิดขึ้นในระดับปานกลางอีกด้วย ความสามารถในการแก้ปัญหาเป็นส่วนหนึ่งของความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ และการคิดอย่างมีวิจารณญาณจะเป็นส่วนสำคัญที่จะส่งเสริมให้บัณฑิตพยาบาลเป็นผู้ใฝ่รู้ ใฝ่คิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ และสามารถสร้างนวัตกรรมในการพัฒนาวิชาชีพได้ (กอบกุล พันธุ์เจริญวรกุลและคณะ, 2544 : 131) ประเด็นสำคัญคือความคิดอย่างมีวิจารณญาณที่นักศึกษาพยาบาลได้รับจากระบบการเรียนการสอน จะมีความสัมพันธ์ทางบวกกับคะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตรอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (Bauwens & Gerhard 1987 อ่างโน ศศิธรจิตตพุทธิ, 2539) และมีความสัมพันธ์กับความสำเร็จในการสอบใบอนุญาตประกอบวิชาชีพ (Sikberg & Dillard, 2001) ดังนั้นประเด็นปัจจัยในระบบการจัดการเรียนการสอนจึงบ่งชี้ในความเร่งด่วนในการดำเนินการแก้ไขอย่างจริงจัง ตรงประเด็นโดยมุ่งเป้าประสงค์เพื่อเพิ่มสมรรถนะของบัณฑิต ทั้งด้านคุณภาพวิชาการ ทักษะการคิดอย่างมีวิจารณญาณ พร้อมด้วยควมชำนาญในการปฏิบัติการพยาบาล เพื่อให้เกิดผลรวมที่จะผลักดันให้บัณฑิตมีคุณภาพในมาตรฐานวิชาชีพที่สูงขึ้น และประสบความสำเร็จในการสอบเพื่อขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพพยาบาลเพิ่มมากขึ้น

2. ปัจจัยด้านผู้เรียน

2.1 รูปแบบการเรียนรู้ เป็นปัจจัยซึ่งมีความสัมพันธ์กับผลการสอบเพื่อขอรับใบอนุญาตประกอบวิชาชีพการพยาบาลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แตกต่างจากผลการศึกษาของสุนีย์ ละกำปิ่น (2531) ซึ่งไม่พบความสามารถในการทำนายผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากตัวแปรรูปแบบการเรียนรู้ เมื่อพิจารณาถึงรายละเอียดของรูปแบบการเรียนรู้พบว่า รูปแบบการเรียนรู้แบบแข่งขัน แบบพึ่งพา และแบบหลีกเลี่ยง มีความสัมพันธ์ทางลบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับผลการสอบวิชาการศึกษาพยาบาลผู้สูงอายุ และการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชศาสตร์ รูปแบบการเรียนรู้แบบร่วมมือและแบบมีส่วนร่วม มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติกับผลการสอบวิชาการศึกษาพยาบาลผดุงครรภ์ การพยาบาลผู้ใหญ่ และการพยาบาลสุขภาพจิตและจิตเวชศาสตร์ ซึ่งมีความแตกต่างจากผลการศึกษาของ รุ่งฤดี วงศ์ชุม (2543) ที่พบว่า นักศึกษาพยาบาลที่มีรูปแบบการเรียนรู้แบบหลีกเลี่ยง แบบร่วมมือ แบบพึ่งพา แบบแข่งขัน แบบอิสระและแบบมีส่วนร่วมมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนไม่แตกต่างกัน

2.2 คุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้เรียน ปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคลของผู้เรียน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการสอบอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อเปรียบเทียบความคิดเห็นของบัณฑิต 3 กลุ่ม ประกอบด้วย กลุ่มที่สอบผ่านทุกวิชา กลุ่มที่สอบผ่าน 4-7 วิชา และกลุ่มที่สอบผ่านน้อยกว่า 4 วิชา เกี่ยวกับปัจจัยด้านคุณลักษณะของผู้เรียน พบว่า บัณฑิตที่สอบผ่านหมดทุกวิชา มีความเห็นว่าปัจจัยส่วนบุคคลเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการสอบมากที่สุด ปัจจัยนี้ส่งเสริมและกระตุ้นให้นักศึกษามีความกระตือรือร้น และมีความมุ่งมั่น ให้สอบผ่านตั้งแต่การสอบในครั้งแรก ในทางตรงกันข้ามปัจจัยส่วนบุคคลนี้กลับเป็นปัจจัยที่ขัดขวางการสอบผ่านในกลุ่มที่สอบผ่านบางวิชา ซึ่งเป็นกลุ่มที่ขาดความกระตือรือร้น และความมุ่งมั่นในการสอบผลการศึกษานี้ สอดคล้องกับผลการวิจัยของ สมบัติ พันธคง (2535) ที่พบว่าปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาพยาบาลเป็นปัจจัยที่ส่งเสริมผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนมากที่สุด แต่จะเห็นได้ว่า บัณฑิตกลุ่มที่สอบได้มากกว่า 4 วิชา จะมีความคิดเห็นแตกต่างจากกลุ่มที่สอบได้น้อยกว่า 4 วิชา ซึ่งเป็นกลุ่มเรียนอ่อน ผลการวิจัยครั้งนี้สอดคล้องกับ ผลการศึกษาของ สุวิมล จอดพิมาย (2537) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคลและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาพยาบาล โดยแบ่งปัจจัยส่วนบุคคล เป็นความเชื่ออำนาจภายในและภายนอกตน นักศึกษากลุ่มที่มีความเชื่ออำนาจภายในตน มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน ซึ่งประเมินจากคะแนนเฉลี่ยสะสมเมื่อสิ้นสุดภาคปลายประจำปีการศึกษาสูงกว่านักศึกษา กลุ่มที่มีความเชื่ออำนาจภายนอกตน สำหรับการศึกษานี้ ผู้วิจัยใช้การสอบผ่านใบประกอบวิชาชีพเป็นตัววัดผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา ปัจจัยส่วนบุคคลของนักศึกษาสามารถจัดกลุ่มได้เป็น กลุ่มที่มีความเชื่ออำนาจภายในตนและกลุ่มที่มีความเชื่อภายนอกตน ความเชื่อภายในตนเองได้แก่ ความเชื่อมั่นว่าตนเองเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการสอบมากที่สุด โดยกลุ่มที่มีความเชื่อภายในตน เป็นกลุ่มที่สอบผ่านหมดทุกวิชาและเชื่อว่าตนเองเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการสอบมากที่สุด ความเชื่อที่ว่านี่จะเป็นแรงจูงใจให้เกิดความมุ่งมั่น ความทะเยอทะยานที่จะสอบให้ผ่าน และในทางตรงกันข้ามกลุ่มที่มีความเชื่อภายนอกตน ซึ่งเป็นกลุ่มที่สอบผ่านเพียงบางวิชาที่มีความเชื่อว่างเปล่าไม่มีผลต่อการสอบ ขาดความความทะเยอทะยาน ไม่เชื่อมั่นตนเอง และขาดแรงจูงใจในการอ่านหนังสือ เนื่องจากบัณฑิตกลุ่มนี้เกิดความท้อแท้ที่จะต้องอ่านหนังสือในระยะเวลาอันสั้น และยังคงคิดว่าช่วงหลัง

การฝึกควรเป็นช่วงที่ได้พัก่อนหลังจากฝึกอย่างหนักมาตลอดปี นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับการศึกษาของ รุจิรัตน์ มณีศรี (2544) ที่พบว่า ตัวแปรที่สามารถจำแนกบัณฑิตพยาบาลศาสตร์ที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง และผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำในวิทยาลัยพยาบาล สังกัดกระทรวงสาธารณสุข โดยการประเมินผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนจากคะแนนเฉลี่ยสะสม ประกอบด้วยปัจจัยสำคัญ 4 ประการ คือ ปัจจัยเกี่ยวกับความมีวินัยในตนเอง ประกอบด้วย ความเชื่อมั่นในตนเอง ความตั้งใจ ความอดทน และ ความเป็นผู้นำ นอกจากนี้ การศึกษาครั้งนี้ ยังพบว่า การควบคุมตนเอง ความมีระเบียบวินัย ซึ่งเป็นวิธีการเตรียมตัวสอบยังเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการสอบอีกด้วย โดยกลุ่มที่สอบผ่านทุกวิชามีคุณสมบัติด้านการควบคุมตนเอง และมีวินัยในตนเอง โดยการจัดตารางการอ่านหนังสือและตั้งเป้าหมายในการอ่านมากกว่ากลุ่มที่สอบผ่านบางวิชา ผลการศึกษานี้ สอดคล้องกับการศึกษาของ สิริรัตน์ ฉัตรชัยสุชา และพัชรี ต้นศิริ (2543) ที่พบว่า การควบคุมตนเองและความมีระเบียบวินัย เป็นปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับคะแนนผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนที่วัดจากคะแนนเฉลี่ยสะสมตลอดหลักสูตร และคะแนนสอบรวบยอด นอกจากนี้ปัจจัยส่วนบุคคลที่กล่าวมาแล้วในข้างต้น ผลจากการวิจัยในครั้งนี้ยังชี้ให้เห็นอีกว่า ปัจจัยส่วนบุคคลในด้าน ความคาดหวังของครอบครัว และการให้ความสำคัญกับใบประกอบวิชาชีพ ยังเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการสอบอีกด้วย

จากข้อมูลแสดงให้เห็นความสำคัญของปัจจัยด้านคุณลักษณะส่วนบุคคล ซึ่งถูกหล่อหลอมอบรม กล่อมเกลามาจากสภาพสังคม ครอบครัว วัฒนธรรม สิ่งแวดล้อมและระบบการศึกษา จากอดีตจนถึงปัจจุบัน เป้าหมายการศึกษาระดับอุดมศึกษา มุ่งพัฒนาพฤติกรรมสู่ความเป็นคนที่สมบูรณ์ มีความคิดสติปัญญา สร้างสรรค์ รู้จักคุณค่าของสิ่งต่าง ๆ เป็นพลเมืองดีที่มีคุณภาพ (สมหวัง พิริยานูวัฒน์, 2542 : 1) ในทางตรงข้ามหากผลผลิตของระบบการศึกษายังไม่รู้จักวิธีการจัดการกับชีวิตคนในเบื้องต้น ไม่รู้จักควบคุมตนเอง ไร้หางเสือในการฝ่าฟันอุปสรรคไปสู่เป้าหมาย แม้ถึงง่ายที่สุดก็อาจยากยิ่งที่จะทำให้สำเร็จได้ เมื่อการศึกษาคือการพัฒนาอุปนิสัย (กานูทัต เตชะเสน, 2004) คงถึงเวลาที่สถาบันและสังคม จะต้องย้อนกลับมาดูแนวทางการพัฒนาเยาวชนแต่เดิมว่า ทำให้เกิดคุณค่าเชิงสร้างสรรค์แก่เยาวชนได้มากเพียงใด สมควรจะเร่งพัฒนาเยาวชนให้มีระเบียบวินัย อดทน ชะนิตนเองให้ได้ในเบื้องต้น กิจกรรมพัฒนานักศึกษา ควรมุ่งที่คุณธรรมพื้นฐานของบุคคลเพื่อความเป็นคนที่สมบูรณ์ เพื่อความเข้มแข็งในระดับร่างกาย จิตใจ จิตวิญญาณ เพื่อให้สามารถต่อสู้และอยู่รอดได้ในสังคมแห่งการแข่งขันในปัจจุบัน สมดังพระบรมราโชวาทของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานว่า “ การจะเล่าเรียนหรือทำการใดให้สำเร็จได้ด้วยดีนั้น ขึ้นอยู่กับความตั้งใจจริงเป็นใหญ่ เพราะความตั้งใจจริงนี้เป็นเครื่องมือสำคัญที่จะช่วยกำจัดความเกียจคร้าน ความอ่อนแอและความท้อถอยได้อย่างดีขิง จึงปลูกฝังความเอาใจใส่ ความขยันหมั่นเพียรและความเข้มแข็งให้เกิดเป็นนิสัย จะสามารถเอาชนะอุปสรรค ปัญหาต่าง ๆ และประสบความสำเร็จ เกิดความเจริญรุ่งเรืองต่อไปในชีวิต” (พระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช, 2544 : 22)

ข้อเสนอแนะ

ด้านการจัดการศึกษา

1. ด้านผู้เรียน

1.1 เพิ่มศักยภาพผู้เรียนด้านคุณสมบัติส่วนบุคคลที่พร้อมในการเรียน เช่น ระเบียบวินัย ความใฝ่รู้ การมีเป้าหมายในชีวิต ความเชื่อมั่นในความสามารถของตนเอง ความอดทน ขยันหมั่นเพียร มานะ พยายามไม่ยอมแพ้แก่อุปสรรค

1.2 เพิ่มโครงการพัฒนาผู้เรียน เพื่อคุณลักษณะพึงประสงค์ของบัณฑิตอุดมศึกษา โดยกระทำอย่างต่อเนื่อง ตรวจสอบ ประเมินปรับกิจกรรมให้บังเกิดผลต่อผู้เรียนอย่างแท้จริง

1.3 กระตุ้นให้ผู้เรียนมีโอกาสในการวิเคราะห์ตนเอง สนับสนุนให้กำลังใจผ่านอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อช่วยให้นักศึกษาสามารถแก้ไขจุดอ่อนของตนได้

1.4 สร้างทัศนคติเชิงบวกอย่างเป็นรูปธรรมต่อหน้าที่ความรับผิดชอบในการสอบความรู้ฯ ให้ผ่านในครั้งแรกแก่นักศึกษาทุกคน

1.5 มีมาตรการติดตาม ตรวจสอบสมรรถนะของนักศึกษาเป็นระยะ และให้การช่วยเหลือตามสภาพปัญหาของแต่ละบุคคล

2. ด้านการจัดการเรียนการสอน

2.1 คณาจารย์ที่สอนในรายวิชาทฤษฎี ควรมีเวลาเพียงพอในการพัฒนาการสอน และเทคนิคการสอน มีวิธีการนำเสนอเนื้อหาให้น่าสนใจ มีความหลากหลาย มุ่งเน้นให้นักศึกษาเป็น Active Learner และมีความสามารถในการคิดอย่างมีวิจารณญาณ มีการอบรมติดตามนักศึกษาอย่างต่อเนื่อง มีหน่วยงานช่วยเหลือในการพัฒนาสื่อการสอน มีการมอบหมายงานให้ศึกษานอกเวลาแก่นักศึกษา โดยการประชุมตกลงระหว่างผู้สอน มีระบบการพัฒนาและเพิ่มประสิทธิภาพคณาจารย์อย่างเป็นรูปธรรมและต่อเนื่อง อาจารย์นิเทศควรมีทักษะและความชำนาญในนิเทศการฝึกปฏิบัติการพยาบาลของนักศึกษา นิเทศงานอย่างมีคุณภาพ มีความรับผิดชอบต่อภาระหน้าที่ในการนิเทศตามวัตถุประสงค์ สิ่งสนับสนุนกิจกรรมการฝึกปฏิบัติ มีการมอบหมายงานที่เหมาะสมกับวัตถุประสงค์ของแต่ละรายวิชา เพื่อมุ่งหวังผลความสำเร็จในตัวผู้เรียน ในภาพรวมโดยคำนึงถึงสภาพปัญหา และความแตกต่างของนักศึกษาแต่ละบุคคลเป็นสำคัญ

2.2 หลักสูตรควรมีความต่อเนื่องของวิชา มีการจัดเนื้อหาให้เหมาะสมสำหรับนักศึกษาทุกชั้นปี มีการควบคุมการดำเนินการตามแผน ปรับระยะเวลาเรียนทฤษฎีให้เหมาะสมกับกลุ่มนักศึกษาและเนื้อหาที่เรียน การเรียนทฤษฎี และฝึกปฏิบัติมีความต่อเนื่องกัน มีการประเมินผลหลักสูตรและการปรับปรุงหลักสูตรให้ตรงกับปัญหา

2.3 แหล่งฝึกประสบการณ์ ควรมีคุณภาพ โดยมีปริมาณประสบการณ์เพียงพอ มีความหลากหลาย และความเฉพาะทางของประสบการณ์ มีความร่วมมือและความสัมพันธ์ที่ดีระหว่างคณะและแหล่งฝึกในทุกระดับทั้งฝ่ายบริหาร และฝ่ายปฏิบัติการ มีการพัฒนาคุณภาพของแหล่งฝึกอาจารย์นิเทศ และครูพี่เลี้ยงอย่างต่อเนื่อง มีการพัฒนานักศึกษาให้มีความพร้อมในการฝึกนอกสถานที่

3. ด้านสิ่งแวดล้อม

3.1 สร้างสุขลักษณะในสถาบันให้เป็น Healthy Work Place, Healthy Home แก่คณาจารย์ ผู้ปฏิบัติงานและผู้เรียน

3.2 มีมาตรการควบคุมเสียงในหอพัก จัดหาสถานที่อ่านหนังสือ/ ห้องสมุดในเวลา กลางคืนแก่นักศึกษาผู้ประสงค์จะมีที่อ่านหนังสือที่มีคุณภาพ

3.3 สร้างบรรยากาศให้เป็นมิตรอบอุ่น ทุกคนเป็นสิ่งแวดล้อมที่ดีต่อกัน ส่งเสริมช่วยเหลือกันทั้งนักศึกษาทั้ง 4 ชั้นปี คณาจารย์และผู้บริหาร สถาบัน

3.4 พิจารณาถูกระเบียบหอพักที่อาจสร้างความเครียดแก่นักศึกษามากเกินไป โดยมีมาตรการปรับปรุงถูกระเบียบให้ทันสมัยและดำเนินการได้

ด้านการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรขยายขอบเขตการศึกษาให้กว้างขึ้นถึงสมการการทำนายผลการสอบจากปัจจัยที่มีความสัมพันธ์กับผลการสอบ

2. ควรนำผลการวิจัยมาเป็นข้อมูลในการวิจัยเชิงปฏิบัติการ สำหรับนักศึกษาชั้นปีที่ 4 และติดตามผลจากการดำเนินงานและผลสอบอย่างใกล้ชิด

3. ควรเพิ่มรายละเอียดของตัวแปรในการศึกษา เช่น ปัจจัยด้านการเรียนการสอน สมรรถนะของบัณฑิตในการแก้ไขปัญหา การคิดอย่างมีวิจารณญาณ ปัจจัยด้านครอบครัว รูปแบบการเลี้ยงดู พฤติกรรมการใช้ชีวิตในหอพัก เพื่อความครอบคลุมในการศึกษา

4. ควรศึกษากลวิธีการเรียนรู้ของนักศึกษาแต่ละกลุ่ม ผลจากการเรียนรู้ ความถนัดของการเรียนรู้ เพื่อช่วยแก้ปัญหาในการเรียนรู้ของนักศึกษาให้เกิดผลตามเป้าหมาย